

**Høringsnotat for endringer i
tilskuddsordning for foretak med
stort omsetningsfall –
forskriftshjemmel og
forskriftsendringer**

1	Innledning.....	4
2	Forslag om utvidet hjemmel til å stille krav om tilbakebetaling i forskrift.....	5
2.1	Gjeldende rett.....	5
2.2	Departementets vurderinger og forslag.....	5
3	Krav om tilbakebetaling ved overskudd året under ett.....	6
3.1	Gjeldende rett.....	6
3.2	Departementets vurderinger.....	6
3.2.1	Bakgrunn for forslaget	6
3.2.2	Definisjon av overskudd.....	7
4	Utbyttebegrensning - Krav om tilbakebetaling av tilskudd før foretaket foretar utdelinger 10	
4.1	Gjeldende rett.....	10
4.1.1	Generelle begrensninger i foretakenes mulighet til å foreta utdelinger ...	10
4.1.2	Regulering i tilknytning til tilskuddsordningen	10
4.2	Departementets vurderinger.....	11
4.2.1	Innføring av tilbakebetalingskrav før utdeling.....	11
4.2.2	Noen særlige spørsmål til hvilke disposisjoner som omfattes av begrensningen 12	
4.2.3	Perioden som omfattes	13
5	Felles problemstillinger for tilbakebetalingskravene	14
5.1	Gjennomføring av tilbakebetaling, kontroll og sanksjoner.....	14
5.2	Hvilke foretak som omfattes	15
5.3	Foretak i konsern som har søkt samlet.....	15
5.4	Dekning av kostnad til søknad ved krav om tilbakebetaling	16
5.5	Omgåelse.....	17
6	Kompensasjon for varelager – rett til å gi varelager til veldedige formål	17
6.1	Bakgrunn og dokumentasjonskrav.....	17
6.2	Regnskapsmessige og skattemessige virkninger.....	18
6.3	Ikke krav om tilbakebetaling av kompensasjon for tapt varelager ved overskudd eller utbytte	19
7	Øvrige endringer.....	19

7.1	Tilskuddsperioder i det videre	19
7.2	Beregning av tilskudd	20
7.3	Tak per tilskudd	20
7.4	Kumulativt tak	21
7.5	Andre endringer	21
8	Økonomiske og administrative konsekvenser	21
8.1	Konsekvenser for det enkelte foretak og dets aksjeeiere/deltakere/medlemmer	21
8.2	Konsekvenser for det offentlige	22
9	Forslag til bestemmelser	23

1 Innledning

Regjeringen har besluttet å gjeninnføre tilskuddsordningen for foretak med stort omsetningsfall («kompensasjonsordningen») hjemlet i Lov 18. desember 2020 nr. 156 om midlertidig tilskuddsordning for foretak med stort omsetningsfall etter august 2020 («loven»). Lovens formål er å etablere en midlertidig ordning for tilskudd til foretak med stort omsetningsfall som følge av koronapandemien, jf. § 1. Ordningen åpner for å gi bedrifter tilskudd når koronapandemien og smitteverntiltak begrenser mulighetene for å drive næringsaktivitet, ved at bedrifter kan søke om støtte til faste uunngåelige kostnader. Ordningen gjaldt i utgangspunktet for januar og februar 2021, men har vært forlenget til og med oktober 2021. De nærmere bestemmelser om tilskudd er gitt i Forskrift 4. juni 2021 nr. 1792 til utfylling og gjennomføring av lov om midlertidig tilskuddsordning for foretak med stort omsetningsfall etter august 2020 for tilskuddsperioder etter februar 2021 («forskriften»). Hensikten med ordningen er at flere bedrifter skal komme seg gjennom pandemien og arbeidsplasser trygges. Regjeringen foreslår derfor å videreføre ordningen. Nærings- og fiskeridepartementet sender med dette på høring forslag om endringer i loven og forskriften. I tillegg til å foreslå forlengelse av ordningen foreslås endringer i vilkårene for å få utbetalt støtte, og nye krav om tilbakebetaling av mottatt støtte.

Loven setter rammer for kompensasjonsordningen, og gir forskriftshjemler for nærmere utfylling. Etter § 2 andre ledd, gjelder ordningen frem til 28. februar 2021, men åpner for at departementet i forskrift kan forlenge ordningens varighet. Førrige tilskuddsperiode utløp 31. oktober 2021. Departementet foreslår å videreføre ordningen for perioden november og desember 2021, samt januar 2022. Endelige vilkår for januar 2022 er ikke fastsatt, og departementet vil foreta nødvendige endringer i forskriften for å hensynta januar 2022.

Tilskuddsperioden endres fra to til én måned. Det kan være behov for ytterligere forlengelser, og departementet foreslår derfor endringer i lovens bestemmelser om tidsperiode for ordningen. Samtidig foreslår regjeringen å innføre krav om tilbakebetaling, basert på forhold etter utløp av tilskuddsperioden. Kravene er til dels tekniske, og ved en forlengelse av ordningen vil det være behov for å justere bestemmelsene slik at de tar høyde for nytt regnskapsår. Departementet foreslår derfor å fastsette kravene i forskrift. Endringen innebærer behov for å gjøre endringer i eksisterende forskriftshjemler i loven slik at departementet kan stille tilbakebetalingskravene.

Videreføring av ordningen forutsetter at Stortinget bevilger midler til utdeling av midler og til forvaltning. Departementet tar derfor forbehold om at Stortinget vedtar å øke overslagsbevilgningen med tilstrekkelige midler. Det vil fremlegges en proposisjon for Stortinget umiddelbart etter nyttår, hvor nødvendige bevilgninger for å igangsette ordningen tas inn. Vilråene slik de er beskrevet i dette høringsnotatet er godkjent av ESA, med unntak av kompensasjon for tapt varelager. Det tas forbehold om at også denne delen av kompensasjonsordningen er i tråd med regelverket for statsstøtte og godkjennes av EFTAs overvåkingsorgan (ESA).

Ikraftsetting av forskriftsendringene er betinget av at Stortinget vedtar utvidet forskriftshjemmel og fatter budsjettvedtak som beskrevet ovenfor. Som det fremkommer av

forslaget er forskriften flere steder utformet slik at reguleringene også kan omfatte eventuelle senere perioder. Tilskuddsordning for slike perioder er ikke besluttet, hverken tidspunkt for eventuelle perioder, eller vilkår for å motta tilskudd. Det kan derfor gjøres endringer i vilkårene også der endringsforslaget kun er angitt til «tilskuddsperioder fra og med november 2021» eller liknende.

I tråd med utredningsinstruksens krav om tidlig involvering av berørte parter, så langt det er hensiktsmessig, har Brønnøysundregistrene, Revisorforeningen og Regnskap Norge i omfattende grad vært konsultert i arbeidet med utforming av regelverket.

2 Forslag om utvidet hjemmel til å stille krav om tilbakebetaling i forskrift

2.1 Gjeldende rett

Lov 18. desember 2020 nr. 156 om midlertidig tilskuddsordning for foretak med stort omsetningsfall etter august 2020 gir i § 11 første ledd første punktum departementet hjemmel til å gi forskrift om krav på tilbakebetaling og innkreving av utbetalt tilskudd og om renter og administrative sanksjoner. I Prop. 31 L (2020–2021) *Lov om midlertidig tilskuddsordning for foretak med stort omsetningsfall etter august 2020* er det fremhevet på side 9 at denne hjemmelen gir mulighet til å kreve tilbake uberettigede økonomiske fordeler. Hverken ordlyden eller forarbeidene stenger imidlertid for at tilbakebetaling også kan kreves på annet grunnlag.

Under stortingsbehandlingen ble det fremmet forslag om å stille som vilkår for tilskudd at foretaket ikke foretok utdelinger til sine eiere. Forslaget ble votert over og forkastet. Forslaget gjaldt en endring i lovens § 5, om vilkår for tilskudd. Voteringen indikerer likevel at lovgiver ikke ønsket at utdeling skulle påvirke retten til å beholde tilskuddet. Departementet vurderer derfor at det ikke er tilstrekkelig klart at gjeldende forskriftshjemmel i § 11 første ledd vil omfatte krav om tilbakebetaling av tilskudd før foretaket foretar utdelinger.

Lovens § 2 andre ledd fastsetter at tilskuddsordningen gjelder fra perioden 1. september 2020 til 28. februar 2021, og at departementet kan forlenge forskriftens varighet i forskrift.

2.2 Departementets vurderinger og forslag

Departementet foreslår i punkt 3 og 4 forskriftsregler med krav om tilbakebetaling dersom foretak som mottar tilskudd har gått med overskudd i tilskuddsåret, eller ønsker å foreta utdelinger. Som vist ovenfor under punkt 2.1 *Gjeldende rett*, vurderer departementet at dagens forskriftshjemler ikke dekker slike forskriftsregler. Departementet foreslår derfor å gi en forskriftshjemmel som tydelig gir rom for å kreve tilbakebetaling av tilskudd også i tilfeller der vilkårene for å motta tilskudd var oppfylt på søknads- eller utbetalingstidspunktet. Forskriftshjemmelen som er foreslått, er videre enn det som er nødvendig for å favne

de foreslåtte forskriftsreglene, noe som gir fleksibilitet til raske omstillinger i ordningen i tilfelle utviklingen av pandemien og smittevernstiltakene gjør det nødvendig.

Slike vide forskriftshjemler vil innebære at departementet ved eventuelle ytterligere forlengelser av ordningen kan foreslå nye tilbakebetalingskrav. Departementet presiserer at forskriftshjemmelen må tolkes i lys av formålet med ordningen, noe som setter visse grenser for når tilbakebetaling kan kreves. I tillegg understreker departementet at reglene kun innebærer krav om tilbakebetaling. Det skal ikke sette en stopper for å få utbetalt tilskudd i den perioden foretaket har behov for likviditet.

Regler er til en viss grad bygget på tillit til søkerne og mottakere av tilskuddsordningen. Den foreslåtte forskriftshjemmelen inneholder en presisering av at administrative sanksjoner kan pålegges ved manglende tilbakebetaling.

Det vises til punkt 3 og 4 nedenfor for nærmere bakgrunn for forslaget om forskriftsbestemmelser.

Lovens § 7 gir tilskuddsmyndigheten hjemmel til å pålegge offentlige myndigheter og private rettssubjekter å gi opplysninger. Departementet foreslår en presisering om at dette også gjelder for å kontrollere krav om tilbakebetaling av tilskuddet.

Departementet foreslår å endre lovens § 2 andre ledd slik at loven tydeliggjør at tilskuddsordningen kan vare til og med 30. juni 2022. Dagens lovbestemmelse gir hjemmel til at departementet kan forlenge ordningen i forskrift, noe som foreslås videreført. Det foreslås at departementet fortsatt kan vedta nye tilskuddsperioder i forskrift, men at det ikke er krav om at disse er sammenhengende. Forskriftshjemmelen innebærer at tilskuddsordningen kan avsluttes underveis i 2022, men gir også departementet mulighet til å gjenoppta ordningen om den først avsluttes. Departementet foreslår at det presiseres i bestemmelsen at departementet kan stille krav om tilbakebetaling basert på forhold som inntreffer frem til og med 1. januar 2024.

3 Krav om tilbakebetaling ved overskudd året under ett

3.1 Gjeldende rett

I gjeldende forskrift er det et krav for å få tilskudd at foretaket har et underskudd i tilskuddsperioden, jf. § 3-1 tredje ledd. Det er videre vilkår om at underskudd i siste regnskapsår som avsluttes før 1. mars 2020, begrenser tilskuddet etter nærmere regler, jf. § 3-1 fjerde ledd. Det er imidlertid i dag ingen regler om tilbakebetaling av tilskudd dersom foretaket går med overskudd i det regnskapsåret tilskuddet utbetales.

3.2 Departementets vurderinger

3.2.1 Bakgrunn for forslaget

Formålet med kompensasjonsordningen er å hindre at ellers levedyktige og omstillingsdyktige bedrifter går konkurs som følge av virusutbruddet og myndighetenes

smitteverntiltak, slik at arbeidsplasser trygges og bedriftene får tid og rom til å tilpasse seg situasjonen, jf. Prop. 31 L (2020–2021) *Lov om midlertidig tilskuddsordning for foretak med stort omsetningsfall etter august 2020* side 5. Regjeringen foreslår å tilpasse reglene for kompensasjonsordningen slik at tilskuddet kun skal bidra til å dekke tap i bedriftene. Det foreslås derfor en regel som innebærer krav om tilbakebetaling dersom bedriften går med overskudd året under ett.

Regelen innebærer krav om tilbakebetaling, men det vil ikke være et vilkår for utbetaling av tilskudd. På denne måten kan foretaket få utbetalt tilskudd for måneder med stort omsetningsfall som følge av nedstengninger eller liknende, samtidig som dette tilskuddet skal tilbakebetales om det i etterkant viser seg at foretaket i regnskapsåret under ett går med overskudd.

En regel om tilbakebetaling av overskudd kan ha konsekvenser for foretaket. Blant annet vil det ofte ikke være klart at foretaket skal tilbakebetale tilskuddet før lenge etter at tilskuddet er mottatt. Dette kan innebære likviditetsutfordringer for foretaket. I tillegg vil foretak ofte ha et ønske om å benytte overskudd til videre investeringer i virksomheten. Til sist kan et krav om tilbakebetaling ved overskudd minske bedriftenes insentiv til å skaffe seg overskudd, i den grad overskuddet kun vil gå til tilbakebetaling av tilskudd de ellers hadde fått beholde.

Tilbakebetalingskravet vil også innebære at bedrifter som gjennom året for øvrig har klart å opparbeide seg et overskudd, ikke vil ha rett til å beholde tilskudd de eventuelt mottar for tilskuddsperioder f.o.m. november 2021. Dette gjelder selv om de oppfyller vilkårene for tilskudd, og får det utbetalt. Restauranter, sesongbedrifter og andre som har jobbet hardt gjennom hele året for å opparbeide seg overskudd, kan oppleve dette som svært uheldig. Det gjelder spesielt bedrifter som allerede har sett store følger fra smitteverntiltak gjennom perioden. For sesongbedrifter som i hovedsak får sine inntekter fra vintermånedene, kan det oppleves særlig hardt at tilskuddet ikke kan beholdes om de har gått med overskudd regnskapsåret sett under ett.

Departementet merker seg disse konsekvensene og innvendingene. Dette er uheldige effekter i en krevende situasjon for mange. Samtidig viser departementet til at denne støtteordningen er ekstraordinær, og den er utformet for raskt og effektivt kunne gi støtte til et stort antall foretak. Formålet med ordningen er å sikre arbeidsplassene og unngå unødvendige konkurser. Kravet om tilbakebetaling er først og fremst ment å omfatte den delen av et eventuelt overskudd som skriver seg fra tilskuddet, altså der foretaket ikke hadde gått med overskudd om ikke tilskuddet var medregnet. Foretak som går med overskudd som er lavere enn tilskuddsbeløpet, har bare plikt til å betale tilbake en sum tilsvarende overskuddsbeløpet.

3.2.2 Definisjon av overskudd

Forslaget går ut på at foretaket skal tilbakebetale tilskudd for tilskuddsperioder fra og med november 2021, hvis foretaket går med overskudd. Overskuddet skal beregnes ut fra det enkelte foretaket, uavhengig av om det inngår i et konsern. Der det snakkes om regnskap i det videre, vises det til foretakets eget regnskap.

Departementet har vurdert om det er skattemessig overskudd (alminnelig inntekt etter fradrag) eller regnskapsmessig overskudd (ordinært resultat før skatt) som skal legges til grunn. Departementet vurderer at det er fordeler og ulemper med begge beregningsmetoder, men har kommet til at ordinært resultat før skatt skal legges til grunn.

En fordel med å se hen til skattemessig alminnelig inntekt etter fradrag, er at det i stor grad baserer seg på objektive kriterier. Dermed er det mindre rom for ulik praksis beroende på hvilken regnskapsstandard foretaket benytter, eller hvordan foretaket vurderer ulike poster eller situasjoner.

Samtidig kan regnskapsmessig overskudd i flere tilfeller gi et riktigere bilde av foretakets faktiske økonomiske situasjon, siden regnskapsmessig resultat er innrettet for å gi et rettviseende bilde av årets resultat, mens skattemessig resultat skal gi grunnlag for beskatning. Blant annet vil man ved bruk av regnskapsmessig overskudd få inkludert viktige reelle kostnader slik som ukurans på varelageret, tap på fordringer og nedskrivninger av driftsmidler. Disse kan være spesielt aktuelle så lenge koronapandemien varer.

En utfordring som oppstår uansett valg av beregningsmåte, er at resultatregnskapet og skattegunnlaget inkluderer inntekter eller tap som følge av realisasjon av driftsmidler. Det er også flere andre engangsinntekter eller engangsutgifter som kan påvirke resultatet. Hvis regnskapsmessig overskudd skal legges til grunn for tilbakebetalingskrav, er det i tillegg skjønnsmessige vurderinger bak flere av disse engangspostene. Det kan gi utslag i ulik behandling også innenfor rammene av god regnskapsskikk. .

Ved skattemessig beregning av overskudd kommer gevinster og tap til inntekt eller fradrag over flere år, noe som innebærer at tidligere disposisjoner kan påvirke tilskuddsårets resultat. Dette kan gi tilfeldige utslag i tilbakebetalingsplikten.

Ikke alle foretak vedtar årsregnskap. Dette kan være et argument for å benytte skattemessig overskudd. Departementets vurdering er imidlertid at begrepet «ordinært resultat før skatt» vil kunne beregnes også for foretak som ikke vedtar årsregnskap.

Begge typer overskudd kan tilskuddsmyndigheten effektivt kontrollere. Kontrollen av tilbakebetalingskravet kan kreve noe mer utvikling hos tilskuddsmyndigheten dersom overskudd beregnes ut fra regnskapsmessig overskudd, for å tilpasse at ikke alle foretak vedtar årsregnskap.

Når et foretak ser at det får et overskudd for regnskapsåret, for eksempel når årsregnskapet er ferdigstilt, er det foretaket selv som er ansvarlig for at tilbakebetaling skjer. Unnlattelse av tilbakebetaling vil kunne medføre overtredelsesgebyr etter lovens § 10. Potensielt kan manglende varsel til tilskuddsmyndigheten om at foretaket har plikt til å tilbakebetale også være straffbart som bedrageri. Tilskuddsmyndigheten har adgang til å offentliggjøre hvem som har tilbakebetalt tilskudd, jf. lovens § 9 første ledd.

Samlet sett vurderer departementet derfor at det er hensiktsmessig å legge regnskapsmessig overskudd til grunn. Begge løsninger kan til en viss grad gi tilfeldige utslag, og beregningen av ordinært resultat før skatt innebærer også en grad av skjønn hos foretakene. Departementet legger likevel avgjørende vekt på at regnskapet er ment å gi et rettviseende

bilde av foretakets økonomi og resultat gjennom regnskapsåret. Dette vil derfor gi det beste grunnlaget for det bestemmelsen er ment å omfatte – tilfeller der overskuddet skriver seg fra tilskuddet.

Regelverket og utbetalingen av tilskuddet for tilskuddsperiodene november og desember 2021 er først klart i 2022. Tilskudd for november og desember 2021 vil regnskapsmessig periodiseres i 2022, og vil normalt også inntektsføres i 2022. Departementet foreslår derfor en justering i beregningen av overskudd etter denne bestemmelsen, slik at tilskudd for november og desember 2021 benyttes i beregning av overskudd for 2021, ikke for 2022. Noen foretak kan komme til å periodisere tilskudd for november og desember i 2021. Ved etterkontroll kan det da fremstå som at foretaket gikk med overskudd regnskapsåret 2021, uten at dette er tilfelle. Foretakene vil ha mulighet til å rette opp dette slik at tilskuddet ikke teller dobbelt.

For foretak med avvikende regnskapsår, vil det at regelverket først er klart i 2022 ikke påvirke beregning av overskudd. Justeringen gjelder derfor kun regnskapsår som avsluttes 31. desember 2021 og 31. desember 2022.

Departementet foreslår at overskuddsberegningen følger regnskapsåret foretaket benytter. Dette vil gi samme resultat uavhengig av om man benytter regnskapsmessig eller skattemessig overskudd.

For å fange opp tilfellene der overskudd skriver seg fra tilskuddet, skal også inntekter fra konsernbidrag inkluderes, slik at inntektsbildet i størst mulig grad er fullstendig. Det er overskudd før skatt som skal legges til grunn. Tilskudd for november og desember 2021 betales ut og periodiseres i 2022. Ved eventuell tilbakebetaling skal dette tilskuddet være tilbakebetalt i løpet av 2022. Det vil derfor ikke inngå i skattegrunnlaget for 2022.

Departementet er kjent med at flere innvender at overskudd blant annet kan bli benyttet til å tilbakebetale lån under statens lånegarantiordning. Det samme kan være tilfelle for andre låneforpliktelser. Departementet bemerker at kompensasjonsordningen ikke omfatter tilskudd til avdrag på langsiktige lån. Etter departementets vurdering, bør det derfor ikke gjøres unntak fra overskuddsberegningen for lån der staten har gitt garantier.

Sammenfatningsvis er forslaget til departementet at foretak skal tilbakebetale tilskudd det har mottatt for tilskuddsperioden november og/eller desember 2021, dersom foretaket får et positivt ordinært resultat før skatt for 2021. I beregningen skal tilskudd for november og/eller desember 2021 legges til som inntekt. Foretak som mottar tilskudd i 2022, skal tilbakebetale slikt tilskudd hvis det får et positivt ordinært resultat før skatt for 2022. Her skal det gjøres fradrag for tilskudd for tilskuddsperioden november og/eller desember 2021, med mindre foretaket har avvikende regnskapsår.

Foretakene skal ikke betale tilbake dersom overskuddet er på maksimalt 5 000 kroner. Departementet vurderer at det ikke er forholdsmessig ut fra omkostningene ved administrasjon av tilbakebetaling.

4 Utbyttebegrensning - Krav om tilbakebetaling av tilskudd før foretaket foretar utdelinger

4.1 Gjeldende rett

4.1.1 Generelle begrensninger i foretakenes mulighet til å foreta utdelinger

For at et foretak skal kunne foreta utdelinger til sine aksjeeiere, deltakere eller medlemmer, stiller det relevante lovverket visse krav. Kravene er dels i form av objektive begrensninger og dels av mer skjønnsmessig karakter, der forventet fremtidig utvikling inngår i vurderingen.

I aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper stiller aksjeloven og allmennaksjeloven § 8-1 krav om at det er såkalt «fri egenkapital» i selskapet, nemlig slik at selskapet etter utdelingen har tilbake netto eiendeler som gir dekning for selskapets aksjekapital og øvrig bundet egenkapital etter loven. I tillegg skal det gjøres fradrag for visse andre disposisjoner som også krever «fri egenkapital». Etter lovenes § 3-4 er det i tillegg krav om at selskapet til enhver tid skal ha en egenkapital og en likviditet som er forsvarlig ut fra risikoen ved og omfanget av virksomheten i selskapet. Flere bestemmelser viser til kravet i § 8-1, blant annet § 8-5 om konsernbidrag, og § 9-3 for kjøp av egne aksjer.

Samme krav til forsvarlig egenkapital og likviditet stilles til samvirkeforetak i samvirkelova § 25. Samvirkelova § 26 flg. inneholder regler for hvordan årsoverskudd kan benyttes. Bestemmelsen viser at det er krav om faktisk overskudd. Utdeling av årsoverskuddet er underlagt visse skranker. Utdeling i form av betaling, jf. § 27, eller konsernbidrag, jf. §32, kan bare skje av den delen av årsoverskuddet som gjenstår etter at det er gjort fradrag for udekket underskudd, og eventuell andel av årsoverskudd som etter vedtektene skal avsettes i fond eller annet. Det stilles også krav om at det ikke utbetales mer enn det som vil være i samsvar med forsiktig og god forretningsskikk. Kravene fremgår av samvirkelova § 27 tredje ledd, jf. § 32 andre ledd.

Selskapsloven har en regel i § 2-26 tredje ledd om utbetaling av selskapets overskudd. Dette kan bare utbetales dersom midlene ikke trengs til betaling av selskapsforpliktelser eller til selskapets virksomhet. Utbetaling kan ikke kreves av deltaker med forfalt innskuddsforpliktelse overfor selskapet, så langt andel i overskudd går med til å dekke forpliktelsen. Det er verdt å merke seg at dette er et skille til godtgjørelse til deltaker som tar del i forvaltningen av selskapet eller på annen måte yter en arbeidsinnsats i selskapets virksomhet etter bestemmelsens første ledd. Slik godtgjørelse skal beregnes som driftskostnad, og ikke som utdeling av overskudd.

4.1.2 Regulering i tilknytning til tilskuddsordningen

Det er i dag ingen regler om tilbakebetaling av tilskudd før eventuell utdeling fra foretaket.

4.2 Departementets vurderinger

4.2.1 Innføring av tilbakebetalingskrav før utdeling

Som beskrevet ovenfor i punkt 3, er formålet med kompensasjonsordningen å sikre arbeidsplassene og unngå at ellers levedyktige og omstillingsdyktige bedrifter går konkurs som følge av virusutbruddet og myndighetenes smitteverntiltak. Kompensasjonsordningen er rettet mot foretaket som søker, og ikke dets eiere. Regjeringen ønsker å ilegge krav om tilbakebetaling av mottatt tilskudd før foretakene vedtar eller foretar utdelinger. Kravet om tilbakebetaling gjelder bare for tilskudd mottatt fra og med tilskuddsperioden november 2021.

Noen aksjeeiere, deltakere eller medlemmer har innrettet seg slik at utdelinger fra eierposter utgjør en stor del av deres inntekt. Kravet om tilbakebetaling før utdeling er ikke ment å gi anvisning på hvordan foretak eller eiere skal innrette seg generelt med hensyn til valg av inntektskilde. Departementet bemerker likevel at valg av inntektskilde kan ha konsekvenser. Blant annet vil det være risiko ved at utdelinger er en viktig del av eierens inntekt. Lovverket setter begrensninger på når foretakene kan utdele utbytte eller andre utdelinger til sine eiere. Økonomiske svingninger, endring i markedet eller ekstraordinære hendelser kan derfor gjøre at foretaket ikke kan foreta slike utdelinger. Forslag til endrede regler i ordningen er utformet slik at aksjeeiere, deltakere eller medlemmer i foretak som mottar tilskudd, ikke skal stå i en bedre stilling enn aksjeeiere eller deltakere i foretak som ikke mottar tilskudd.

Da kompensasjonsordningen ble etablert, og ved senere forlengelser, ble det oppfordret til moderasjon i utdelinger fra foretak som hadde mottatt tilskudd. For mange foretak utviklet 2020 seg slik at året under ett ga mulighet for utdelinger fra foretaket. Mange selskaper forholdt seg til oppfordringen, og en del tilbakebetalte også overskudd som var mottatt. Dette gjaldt imidlertid langt fra alle. Det er positive sider ved at foretakene klarer å snu en utfordrende situasjon eller opplever en positiv utvikling gjennom perioden. Tilskuddsordningen skal bidra til å hindre foretak fra å gå konkurs, ikke skaffe midler som foretaket kan dele ut. Tilskuddsordningen er en offentlig finansiert ordning, og etter departementets vurdering kan det virke uheldig om fellesskapets midler går til å finansiere utdelinger fra foretak. Det legges her særlig vekt på at det er foretaket som er vurdert for utdelingen av tilskudd, ikke eventuelle eiere. Se for øvrig punkt 5.3 for foretak som har søkt samlet.

Departementet er kjent med at utbyttebegrensninger kan gi et tilfeldig skille mellom foretak som har oppspart egenkapital, og foretak som løpende utdeler så langt det har mulighet. Begge disse vil pålegges en utbyttebegrensning med samme effekt, selv om det første foretaket kan ha valgt å la midler bli stående i foretaket for eksempel i påvente av fremtidige investeringer.

Tilbakebetalingskravet er ikke ment å dempe foretakenes insentiver til å skaffe midler til utdeling. Formålet med tilbakebetalingskravet er å unngå at foretakene ikke foretar utdelinger som skriver seg fra tilskuddet. Etter at tilskuddet er tilbakebetalt, stiller ikke ordningen krav til begrensninger i utdelinger.

En innvending som har kommet mot krav om tilbakebetaling før utdeling, er at eiere fortsatt bør ha mulighet til å ta ut utbytte fra ett foretak for å reinvestere i andre foretak som har større behov for kapital. Til dette vil departementet bemerke at det er anledning til å søke som konsern, eller søke uavhengig av hverandre selv om de har samme eier. Dersom ett foretak har søkt og mottatt tilskudd, er tilskuddet rettet mot dette foretaket. Dersom et annet foretak med samme eier ikke har søkt, eller av andre grunner ikke har mottatt tilskuddet, er det ikke innenfor ordningens formål at foretaket i stedet mottar utdeling som følge av at det første foretaket har fått tilskudd.

En annen innvending er at utbyttebetalinger benyttes for å gi eierne mulighet til å betale formuesskatt. Til dette vil departementet påpeke at tilbakebetalingskravet også her vil bidra til at aksjeeiere, deltakere eller medlemmer i foretak som mottar tilskudd, ikke skal stå i en bedre stilling enn aksjeeiere eller deltakere i foretak som ikke mottar tilskudd.

En annen mulig innvending mot et utdelingsforbud er at noen eiere kan ha behov for å benytte utdelinger til å dekke sin egen formuesskatt. Det kan isolert sett tilsi at personlige skattytere med eierandeler i de berørte foretakene gis adgang til å få utsatt formuesskatten som knytter seg til eierandelene (aksjer, andeler i ansvarlige selskaper mv.). I forbindelse med pandemiens utbrudd ble det innført en midlertidig ordning som åpnet for utsatt betaling av formuesskatt på virksomhetsformue for inntektsåret 2020, for personlige skattytere som eide regnskapspliktig virksomhet med negativt årsresultat i 2020. En tilnærmet lik ordning gjaldt også for inntektsårene 2016 og 2017. Erfaringen er likevel at disse ordningene blir svært lite brukt. Det tyder på at eventuelle likviditetsutfordringer kan håndteres tilfredsstillende i markedet. I tillegg er det et hovedformål med tilbakebetalingskravet at eiere i foretak som mottar tilskudd, ikke skal stå i en bedre stilling enn eiere i foretak som ikke mottar tilskudd. Dette formålet kan utfordres dersom noen personlige eiere gis adgang til skatteutsettelse som ikke er tilgjengelige for andre. På denne bakgrunn mener departementet at det ikke er hensiktsmessig å innføre og håndtere en særskilt ordning med utsatt formuesskatt.

4.2.2 Noen særlige spørsmål til hvilke disposisjoner som omfattes av begrensningen

For aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper stiller aksjeloven og allmennaksjeloven også krav om «fri egenkapital» (se punkt 4.1.1 ovenfor) for visse andre disposisjoner. Et slikt eksempel er konsernbidrag. Formålet med utbyttebegrensningen tilsier at det ikke bør gjøres et skille mellom konsernbidrag og utbytte. Også konsernbidrag innebærer at midler flyttes ut av foretaket.

I tillegg stilles det krav om «fri egenkapital» blant annet for lån og sikkerhetsstillelse til aksjeeiere, tilbakekjøp av egne aksjer, og nedsettelse av aksjekapital. Slike disposisjoner benyttes blant annet for å tilrettelegge for opsjonsprogrammer for ansatte, finansiære oppkjøp, kjøpe ut aksjeeiere eller stille sikkerhet. En tilbakebetalingsplikt før slike disposisjoner, kan derfor legge begrensninger på selskapets handleevne. Samtidig kan tilbakebetalingsplikten være viktig for å unngå omgåelser, f.eks. ved tilbakekjøp av aksjer fra en aksjeeier.

Departementet foreslår at også likvidasjonsutbytte omfattes. Et formål med tilskuddsordningen er å sikre arbeidsplassene. Dersom foretak avvikles under perioden med utbyttebegrensning, er departementets vurdering at staten bør få tilbakebetalt tilskuddet før det foretas eventuell utdeling av likvidasjonsutbytte til aksjeeiere eller medlemmer.

Et særskilt spørsmål er hvordan man skal håndtere bonus til aksjeiere som er ansatt i foretaket. I stedet for å vedta utbytte eller annen utdeling, kan foretaket beslutte å utbetale en ekstraordinær bonus til vedkommende. Vedkommende kan da stå i samme økonomiske stilling som om det var foretatt en utdeling. Departementet har vurdert hvorvidt det skal legges begrensninger også på muligheten til å utbetale bonuser, men har kommet til at det ikke legges noen slik gjennomgående begrensning. Det kan være legitime grunner til å ha bonusavtaler med nøkkelansatte, også i krevende perioder. I tillegg kan det være flere foretak som allerede har inngått bonusavtaler med sine nøkkelansatte. Noen av disse kan også ha eierandeler i foretaket. En regulering med begrensning av bonusavtaler vil kreve detaljert utforming, slik at ikke begrensningen kommer i veien for foretakets mulighet til å få og beholde viktig personell. Det gjelder spesielt siden forslaget går ut på at utbyttebegrensningen skal gjelde ut 2023. Der bonusutbetalinger brukes for å omgå utbyttebegrensningen, kan dette rammes av bestemmelsen om omgåelse. Se nærmere punkt 5.5.

4.2.3 Perioden som omfattes

Bestemmelsen omfatter tilskudd f.o.m. tilskuddsperioden november 2021. For å sikre at tilskuddet går til å dekke utgifter foretaket ikke ellers kunne dekket, vil krav om tilbakebetaling gjelde for utbytte som besluttes eller utbetales i 2022. Foretak som har avsatt midler til utbyttebetaling i 2022, vil derfor måtte betale tilbake tilskudd før det kan gjennomføre utdelingen.

Departementet har vurdert hvor lenge utbyttebegrensningen skal vare. Et viktig forhold er at kravet innebærer en innlåsingseffekt på foretaket. Dette kan ha uheldige effekter, blant annet ved at aksjeeiere ikke kan benytte utbytte til å investere i annen virksomhet med nye arbeidsplasser, eller til å betale formuesskatt eller andre skattekostnader. Effekten av innlåsing vil være større jo lengre perioden er. Dette innebærer at konsekvensene kan være mer uheldige jo lengre perioden er.

Det kan også argumenteres med at utbyttebegrensningen blir mindre treffsikker jo lenger unna tilskuddsperioden man kommer. Jo lenger tid som går fra tidspunktet for utbetalingen av tilskuddet, desto svakere indikasjon er det på at utdelingen «skriver seg fra» tilskuddet. Departementet har likevel vurdert om det skal ilegges utbyttebegrensning også frem til 31. desember 2023. Regelen vil da også omfatte foretak som ikke har grunnlag for utdeling basert på 2022, men som i 2023 har et godt år. Dette kan gi uheldige utslag, særlig sett i sammenheng med innlåsingseffekten beskrevet ovenfor.

Samtidig vil departementet påpeke at en stor andel foretak vedtar utdeling én gang i året. Midler som er opptjent i løpet av 2022, vil ofte deles ut året etter. For å få en praktisk effekt av utbyttebegrensningen for tilskudd som utbetales i 2022, er det derfor hensiktsmessig at utbyttebegrensningen også gjelder i 2023.

Departementet legger avgjørende vekt på at utdelinger fra foretaket innebærer at verdier flyttes ut av foretaket. Dette er et viktig skille mot overskudd i foretak, som også kan beholdes i foretaket. Der det er forsvarlig å gjøre utdelinger fra foretaket, kan det argumenteres med at foretaket først burde tilbakebetale det ekstraordinære tilskuddet, også når utdelingen skyldes foretakets utvikling året etter at tilskuddet ble mottatt. Departementet viser til kapittelet ovenfor, og at tilskuddsordningen er rettet mot den eller de foretak som mottar tilskudd.

I lys av at utbyttebegrensningen bare gjelder så langt tilskuddet ikke er tilbakebetalt, vurderer departementet derfor at perioden bør gjelde ut 2023.

Tilbakebetalingskrav før utdelinger i 2023 innebærer etterarbeid hos Brønnøysundregistrene. Siste kontroll vil gå mot skattemeldingen for 2023, som leveres inn i 2024. Etterarbeidet kan da strekke seg inn i 2025. Kontroll av utdelinger fra foretak med avvikende regnskapsår kan strekke seg inn i 2026.

5 Felles problemstillinger for tilbakebetalingskravene

5.1 Gjennomføring av tilbakebetaling, kontroll og sanksjoner

Utgangspunktet er at foretaket selv skal sørge for tilbakebetaling. Tilskuddsmyndigheten skal informeres om at foretaket har tilbakebetalingsplikt hvis det ved avleggelse av årsregnskapet fremkommer at det er overskudd sett året under ett, eller ved beslutning om utdeling innenfor den angitte perioden. Tilskuddsmyndigheten vil føre en viss etterkontroll med at slikt krav om tilbakebetaling etterleveres.

Tilsynsmyndigheten Brønnøysundregistrene, gis en rett og plikt til å sende krav om tilbakebetaling dersom foretaket ikke oppfyller sin tilbakebetalingsplikt. Forfall for kravet settes til tre uker etter at meldingen er sendt. Dette er samme betalingsfrist som for tilbakebetaling etter forskriftens § 5-2. Krav om tilbakebetaling utgjør tvangsgrunnlag for utlegg, jf. forslag til lovens § 6a andre ledd.

Det fremkommer i lovens § 10 at overtredelsesgebyr ilegges tilskuddsmottaker som forsettlig eller grovt uaktsomt gir tilskuddsmyndigheten uriktig eller ufullstendig opplysning, eller unnlater å gi pliktig opplysning, når vedkommende forstår eller bør forstå at det kan føre til uberettigede økonomiske fordeler. Dette vil også gjelde for unnlattelse av å opplyse om tilbakebetalingskrav. Det er dermed mulighet for trussel om sanksjon for å sikre at tilbakebetalingskravet følges, også der tilsynsmyndigheten av ulike grunner ikke fanger opp at det er krav om tilbakebetaling. Departementet vil bemerke at dersom personer med roller i foretaket gir uriktige opplysninger for å unngå tilbakebetalingskrav, kan dette potensielt være straffbart etter straffelovens bedrageribestemmelser. Overtredelsesgebyr etter lovens § 10 vil være mest aktuelt der foretaket har unnlatt å melde om tilbakebetalingskrav før det har foretatt utdelinger, eller der foretaket ikke har tilbakebetalt tilskudd før tilskuddsmyndigheten oppdager at foretaket gikk med overskudd.

5.2 Hvilke foretak som omfattes

Departementet foreslår at tilbakebetalingskravene gjelder for aksjeselskaper, allmennaksjeselskaper, samvirkeforetak og selskap som er omfattet av selskapsloven, samt for utenlandske foretak som driver næringsvirksomhet registrert her i landet eller på norsk kontinentalsokkel.

Departementet foreslår at enkeltpersonforetak ikke omfattes. Et enkeltpersonforetak er ikke et selvstendig foretak, men en registrering i Enhetsregisteret som tydeliggjør hvilken del av den fysiske personens virksomhet som er næringsvirksomhet og ikke. Det er med andre ord ikke noe reelt skille mellom innehaver og enkeltpersonforetaket. Det er da ikke snakk om noen utdeling til innehaveren, og det som ville vært beregnet som enkeltpersonforetakets overskudd ville i realiteten være innehaverens inntekt. Dette blir noe annet enn tilfellene der en aksjeeier, deltaker eller et medlem baserer seg på utdeling som lønn, fordi personen i disse tilfellene har mulighet til å få en lønn eller godtgjørelse fra foretaket i tillegg til utdelingen. For innehaver av enkeltpersonforetak stammer all inntekt fra overskuddet. Departementet vil presisere at en deltaker som tar del i forvaltningen av selskapet eller på annen måte yter en arbeidsinnsats i selskapets virksomhet, har krav på å få utbetalt særskilt godtgjørelse for dette. Denne godtgjørelsen skal regnes som en driftskostnad, og omfattes ikke av tilbakebetalingskravet beskrevet i punkt 4.

5.3 Foretak i konsern som har søkt samlet

Forskriften åpner for at flere foretak i et konsern kan søke tilskudd «samlet som ett foretak», jf. forskriftens § 3-4. For den aktuelle tilskuddsperioden skal tilskudd da beregnes ut fra foretakenes samlede økonomi. Departementet har derfor vurdert omdisponering av midler internt i gruppen ikke skal påvirke foretakenes plikt til å tilbakebetale, slik at overskudd og utdelinger vurderes samlet.

Det er betydelige utfordringer knyttet til en slik løsning. For det første er konserndefinisjonen etter forskriften ulik definisjonene i regnskapsloven. Det kan derfor være tilfeller der man ikke foretar en samlet beregning av overskudd. Krav om beregning for tilbakebetaling ville da innebære at det må gjøres helt egne beregninger av overskuddet. Dette kan være kostnads- og ressurskrevende for foretakene.

For det andre kan et slikt krav om tilbakebetaling innebære at foretakene får betalingsforpliktelse på grunn av disposisjoner som skjer i andre foretak, og som de ikke har mulighet til å kontrollere. Det ville være uheldig. På den annen side er det foretakene selv som beslutter om de vil søke samlet eller ikke, og de er underlagt felles direkte eller indirekte kontroll. Det kan argumenteres med at en slik beslutning også bør ha konsekvenser for tilbakebetalingskrav. Tilskuddet fastsettes samlet. Det stilles ikke krav til hvordan foretakene skal fordele mottatt tilskudd. Det er derfor ikke krav om at tilskuddet fordeles ut fra foretakenes utgifter. Går et av foretakene med overskudd, eller kan et av foretakene foreta utdeling, kan det argumenteres for at dette foretaket i så fall bør dekke tilbakebetalingskrav for andre foretak i konsernet.

En tredje utfordring er at konserndefinisjonen er basert på situasjonen første dag i tilskuddsperioden, jf. forskriften § 1-6 første ledd. Det innebærer at det varierer fra periode til periode hvilke foretak som inngår i konsernet. For å beregne tilbakebetalingskrav kan det derfor være nødvendig å foreta en ulik beregning for hver tilskuddsperiode. Dette vil være kostnads- og ressurskrevende.

Departementet har derfor kommet frem til at for foretak som har søkt tilskudd samlet etter forskriftens § 3-4, skal krav om tilbakebetaling gjelde individuelt for hvert foretak. Kravet vil bero på den andelen tilskudd foretaket faktisk har mottatt. Etter forskriftens § 3-4 andre ledd andre punktum skal ansvarlig foretak utarbeide en oversikt over hvilke foretak som inngår i konsernet, og hvordan tilskuddet fordeles innad i konsernet. Departementet antar det vil være en presumpsjon for at denne oversikten følges.

Går et foretak med overskudd, skal det tilbakebetale den andelen tilskudd det har mottatt. Tilsvarende legges en utbyttebegrensning på de foretakene som mottar en andel av tilskuddet, frem til denne andelen er tilbakebetalt. Denne løsningen ivaretar foretakenes frihet til å fordele tilskuddet seg imellom, når søknaden er vurdert samlet. Samtidig bidrar en slik løsning til å sikre at tilskuddet tilbakebetales der overskudd eller utdelinger skriver seg fra tilskuddsbeløpet. Foretak som ikke mottar noen andel av tilskuddsbeløpet, underlegges ingen begrensninger.

Foretaket som søker på vegne av konsernet mottar også tilskuddsbeløpet, og skal ha mulighet til å fordele tilskuddsbeløpet til de andre foretakene søknaden gjelder. Dette foretaket er også ansvarlig for å melde ifra til tilskuddsmyndigheten om eventuelle tilbakebetalingskrav for andre foretak i konsernet. Det er ikke krav om at tilskuddsmyndigheten skal ha oversikt over hvilke foretak som inngår i konsernet, eller hvilken andel av tilskuddet de mottar. Foretaket som søker vil ha denne informasjonen, og bør derfor ha god anledning til å følge opp.

5.4 Dekning av kostnad til søknad ved krav om tilbakebetaling

Forskriften § 4-5 tredje ledd inneholder en bestemmelse om dekning av utgifter til bekrefteletter som skal vedlegges søknaden. Dekningsgraden er satt til 80 pst. oppad begrenset til 10 000 kroner per tilskuddsperiode. For virksomhetene som søker tilskudd, kan disse utgiftene være av betydning. Tilbakebetalingskravene er ikke ment å hindre foretak fra å søke tilskuddsordningen, dersom de har behov for tilskudd på søknadstidspunktet. Som beskrevet ovenfor, er det nettopp derfor kravene er utformet som tilbakebetalingskrav. Det er derfor uheldig om foretak legger inn i vurderingen at de ikke har mulighet til å dekke kostnadene til å utforme søknaden.

Departementet foreslår derfor at kostnadene dekkes uavhengig av om foretaket skal tilbakebetale mottatt tilskudd. Dette gjelder likevel ikke dersom tilbakebetaling skjer etter § 5-2 første ledd, og foretaket ilegges overtredelsesgebyr etter loven § 10.

5.5 Omgåelse

I utformingen av tilbakebetalingskravene har departementet lagt vekt på at reglene skal ha klare skjæringspunkter. Dette for at reglene skal være lette å forholde seg til, og effektive å håndheve. Departementet foreslår i tillegg en regel som skal hindre omgåelse, ved at disposisjoner som tilsier at hovedformålet var å unngå krav om tilbakebetaling, men som ikke utløser et slikt krav, og som enten (i) stiller mottaker i samme økonomiske stilling, ikke medberegnet skattemesige forhold, som om disposisjonen var en utdeling, eller (ii) innebærer en vesentlig reduksjon av foretakets overskudd, jf. § 3a-2 første og andre ledd.

Tilbakebetalingskravet skal være som om omgåelsen ikke var skjedd. Hvis det er utbyttebegrensningen som er omgått, skal foretaket tilbakebetale tilskudd fra november 2021 og til og med tidspunktet for omgåelseshandlingen. Hvis omgåelsen gjelder krav om tilbakebetaling ved overskudd, skal foretaket tilbakebetale tilskudd som er mottatt i det regnskapsåret. Da uansett begrenset til tilskudd fra tilskuddsperioder fra november 2021. Hvis overskuddet hadde vært lavere enn tilskuddsbeløpet, også uten omgåelsen, skal foretaket bare tilbakebetale det som hadde vært overskuddet.

6 Kompensasjon for varelager – rett til å gi varelager til veldedige formål

6.1 Dekning for desember 2021 og januar 2022

Departementet foreslår at ordnningen med kompensasjon for tapt varelager skal gjelde for desember 2021 og januar 2022. Tilskuddsperioden for januar 2022 er ikke regulert i forslaget. Formuleringen er per i dag desember 2021. Departementet vil understreke at intensjonen er å inkludere januar 2022, når endelige vilkår for januar 2022 er fastsatt.

6.2 Bakgrunn og dokumentasjonskrav

Reglene om kompensasjon for varelager gjelder ferskvarer som næringsmidler, andre bedervelige varer, blomster eller andre planter. Det er krav om at varene går ut på dato eller forringes slik at de ikke holder salgbar kvalitet i den nedstengte perioden eller innen 14 dager etter perioden. Det kan derfor være tale om varer som fortsatt kan benyttes. Det er uheldig om disse varene må kastes. Departementet foreslår derfor en bestemmelse der søker kan få tilskudd selv om varene ikke er kastet, hvis varene er donert til veldedige formål. Dermed kan man motvirke matsvinn. Det gjør også at varer som ellers ville vært kastet, kan bidra til noe positivt for andre i samfunnet. Departementet vil påpeke at både smittesituasjonen og smittevernstiltak også bidrar til en krevende situasjon for mange.

Departementet har vurdert hvordan dette skal kunne dokumenteres på en måte som sikrer at varelageret faktisk er donert bort, og ikke senere selges eller benyttes i virksomheten. Samtidig er det viktig at dokumentasjonskravene ikke skal komme i veien for at varene faktisk kan komme til nytte, uten at den næringsdrivende skal måtte bruke vesentlige ressurser på å dokumentere hvordan varelageret er avhendet. Omfattende krav til

dokumentasjon og formelle krav til hvem som kan motta varene, vil kunne medføre at de næringsdrivende heller destruerer varene. Ved det forslaget som departementet nå foreslår, kan varene gis til et bredt spekter av mottakere. Fattighus, frivillighetens åpne julearrangementer kan f. eks motta varene. Blomster og annet kan gis til sykehjem, sykehus og andre institusjoner. Eksempelene er ikke uttømmende. Gis varene bort til næringsformål eller uten at mottaker med rimelighet kan vurderes å falle inn under formålet, vil det falle utenfor bestemmelsen.

Departementet er klar over at definisjonen er uklar. Og det kan forekomme misbruk. Vår vurdering er imidlertid at innenfor rammen av den tiden som er tilgjengelig er det mer hensiktsmessig å innta en regel som i størst mulig grad hindrer matsvinn, og kan bidra til å hjelpe trengende i en krevende tid. Dette snarere enn å ramme inn bestemmelsen på en måte som innsnevrer alternative mottakere på en måte som sikrer at formålet oppnås.

Det er etter departementets vurdering likevel behov for en viss kontroll, og departementet foreslår på den bakgrunn en løsning som endrer forskriftens krav til skriftlig redegjørelse for varelageret. Det tydeliggjøres at for donasjonen, inkludert hvem som har mottatt donasjonen, hva som var omfattet, og når dette ble gjennomført. Redegjørelsen skal signeres av personer som kan sende inn søknad etter § 4-4. Dersom opplysningene i redegjørelsen ikke er sannferdige, kan dette potensielt være straffbart etter straffelovens bedrageribestemmelser. Departementet foreslår en tydeliggjøring av ordningen i loven, for å sikre at lovens bestemmelser om overtredelsesgebyr vil inntre.

Tapt varelager skal dokumenteres. Innholdet i søknaden skal bekreftes av regnskapsfører eller revisor. Departementet foreslår ikke å forskriftsregulere hvilken dokumentasjon dette skal være, men at det heller fastsettes kontrollhandlinger av Brønnøysundregistrene som tilskuddsmyndighet, jf. forskriften § 4-5. Det gir mer rom for fleksibilitet rundt hvilken dokumentasjon som er tilstrekkelig, slik at det for eksempel kan kreves lite dokumentasjon for fersk sjømat som ble levert dagen før nedstengningen, og Matsentralen Norge har bekreftet å ha mottatt. Dokumentasjon som bilder eller skriftlige bekreftelser kan være tilstrekkelig. Dette kan vurderes ut fra den aktuelle situasjon.

6.3 Regnskapsmessige og skattemessige virkninger

Forslaget går ut på at tapt varelager dekkes til anskaffelseskostnad uavhengig av om man destruerer varene, eller velger å gi dem gi bort til veldedig formål. Som et utgangspunkt kan dette valget ha regnskaps- og skattemessige konsekvenser.

Etter gjeldende regler skal det som hovedregel beregnes merverdiavgift for varer som gis bort etter reglene om uttak, dersom det er gitt fradrag for inngående avgift, jf. merverdiavgiftsloven § 3-23 bokstav d. Avgiften beregnes og betales av giver.

Næringsmidler som gis bort til mottaker som er registrert i enhetsregistret for utdeling på veldedig grunnlag, er fritatt for merverdiavgift, jf. merverdiavgiftsloven § 6-19 annet ledd. Fritaket innebærer at det ikke oppstår plikt for giver til å beregne merverdiavgift etter reglene om uttak.

Når varer gis bort som gave, vil givende foretak som hovedregel måtte inntektsbeskattes for dette som om varen var solgt til omsetningsverdi, jf. reglene om uttaksbeskatning i skatteloven § 5-2. Foretaket får da fradrag for varekostnad og inntektsbeskatning som om varen var solgt. Dersom varen destrueres, kommer varekostnaden til fradrag uten at det blir noen inntektsbeskatning, altså fradrag for tapet. Regnskapsmessig vil situasjonen være annerledes. Kompensasjonsordningen skal bare dekke varer som er ukurante. Disse varene skal regnskapsmessig behandles likt, uavhengig av om de gis bort eller destrueres.

Et spørsmål er om inntektsføring av gave kan påvirke omsetningsfallet som skal beregnes i tilskuddsordningen for foretak med stort omsetningsfall. Satt på spissen kunne man i så fall risikere å falle utenfor ordningen hvis omsetningsfallet på grunn av gave-transaksjonen ble mindre enn 30 pst. Ved beregning av omsetningsfallet i tilskuddsordningen bruker man imidlertid den definisjonen som fremgår av forskriften § 2-2. Bestemmelsen lyder: «Med omsetning menes inntekter fra salg av varer som er levert og tjenester som er utført». Dersom et foretak gir bort varer, vil dette ikke representere omsetning etter forskriftens definisjon. Gaven påvirker derfor heller ikke det beregnede omsetningsfallet selv om gaven fra foretaket skal inntektsføres skattemessig.

6.4 Ikke krav om tilbakebetaling av kompensasjon for tapt varelager ved overskudd eller utbytte

Departementet foreslår at forslagene om tilbakebetaling som er beskrevet i punkt 4 og 5 ovenfor ikke omfatter kompensasjon av tapt varelager. Denne kompensasjonen er en erstatning for direkte tap som oppstår som følge av at myndighetene som smittevernstiltak pålegger foretaket skjenkestopp eller stengning. Regelverket er utformet slik at tapet presumptivt er en direkte følge av smittevernstiltaket. Dekningen gjelder bare anskaffelseskostnadene til varelager som går tapt. Etter departementets vurdering har begrunnelsene beskrevet i punkt 4 og 5 ikke samme gyldighet for denne dekningen, som der tilskuddet gjelder faste, uungåelige kostnader.

7 Øvrige endringer

7.1 Tilskuddsperioder i det videre

Tilskuddsperioden har siden Brønnøysundregistrene overtok som tilskuddsmyndighet i september 2020 vært to måneder. Dette reduserer søkekostnader for bedriftene, ressursbruken for tilskuddsmyndigheten og bekreftelseskostnadene til revisor/regnskapsfører, der staten dekker 80 pst. Fra flere hold er det kommet ønske om å beregne omsetningsfallet i 2021, som er et inngangsvilkår, basert på omsetningen i desember alene, uten å ta med november i beregningen. Dette skyldes at mange ikke vil ha tilstrekkelig stort omsetningsfall for å komme inn under ordningen hvis man beregner omsetningsfallet for november og desember 2021 samlet. I et slikt tilfelle kan behovet for støtte være mindre, men ved at belastningen for mange næringsdrivende har vært betydelig gjennom 2021 vil også tapet

under ett for 2020 kunne være stort. Dersom det legges til grunn at man skal ha mulighet for å benytte kun tallet for desember, så krever det overgang til månedlige tilskuddsperioder. Støtterettslig er det ikke mulig å fortsette med en tilskuddsperiode på to måneder, men beregne omsetningsfallet kun basert på én måned. Å la neste tilskuddsperiode være desember og januar er ikke forenlig med at det nå innføres en regel med krav om tilbakebetaling hvis man går med overskudd året under ett. Skal en slik regel være praktikabel må tilskuddsperioden entydig kunne henføres til ett år. For tilskuddsmyndigheten er det ressurskrevende å legge om tilskuddsperiodens lengde, og det bør av den grunn unngås å endre på periodelengdene hyppig.

Et spørsmål er om det skal gis støtte for november 2021. Dette var en periode med få smitteverntiltak. De fleste vil ikke kvalifisere for støtte i denne måneden. De foretakene som aldri har fått opp omsetningen igjen etter at pandemien satte inn, vil imidlertid kunne kvalifisere for støtte, også for denne måneden.

Regjeringen foreslår at ordningen videreføres fra november 2021 med tilskuddsperioder på én måned, foreløpig begrenset til følgende tre tilskuddsperioder: november 2021, desember 2021 og januar 2022.

7.2 Beregning av tilskudd

Formelen for beregning av støtte har variert over tid. Dagens regel er at tilskudd beregnes ved at foretakets faste, uunngåelige kostnader multipliseres med en justeringsfaktor og foretakets omsetningsfall i prosent fratrukket et nærmere fastsatt prosenttall. Støtteformelen frem til juni 2021 medførte en uheldig terskeeffekt: For de som akkurat ikke kvalifiserte for ordningen, ville én krone ekstra fall i omsetning slik at man kom opp i 30 pst. omsetningsfall, medføre at man gikk fra null i støtte til å få dekket over 25 pst. av de faste kostnadene som inngår i beregningsgrunnlaget. Departementet foreslår at man fortsetter med støtteformel som begrenser terskeeffekten. For november og desember 2021 foreslås det at støtteformel er lik den som gjaldt for tilskuddsperioden juli–august 2021, jf. forskriften § 3-1 første ledd. Maksimal støttegrad er 85 pst.

7.3 Tak per tilskudd

Dagens tak for maksimal utbetaling er 20 mill. kroner per tilskuddsperiode per foretak (eller konsern som søker etter forskriften §3-4). Begrunnelsen for å ha et tak er at større selskaper har bedre evne til å finansiere seg i kapitalmarkedet enn mindre selskaper. For å målrette tilskuddene mot de mindre virksomhetene i noe større grad, foreslås det at maksimalt tilskudd per periode sette noe ned, til 15 mill. kroner per tomånedersperiode, altså for to tilskuddsperioder sett i sammenheng. Den såkalte avkortingsregelen i § 3-3 videreføres. Beregnet tilskuddsbeløp opp til 10 millioner kroner per tomånedersperiode utbetales i sin helhet. For beregnet tilskuddsbeløp som overstiger 10 millioner kroner per tomåne, vil beløpet over 10 millioner kroner avkortes med en faktor på 0,5.

7.4 Kumulativt tak

I tillegg til at ordningen har et tak per tilskudd omtalt ovenfor, er det et kumulativt tak som følger av det statsstøtteregelverket som ordningen er notifisert under siden mars 2021, dvs. Europakommisjonens midlertidige retningslinjer avsnitt 3.12. Samlet utbetalt tilskudd til et foretak/konsern fra mars 2021 og ut året kunne ikke overstige 10 mill. euro (100 mill. kroner).

Europakommisjonen vedtok i november 2021 å øke det kumulative taket med 2 mill. euro (20 mill. kroner) og samtidig forlenge siste tillatte dato for tilskudd fra 31. desember 2021 til 30. juni 2022. Grensene i statsstøtteregelverket fra EU setter absolutte begrensninger som ikke kan overstiges. Begrensningen gjelder all støtte gitt under dette grunnlaget.

Regjeringen foreslår å øke det kumulative taket i ordningen i tråd med det som er tillatt etter statsstøtteregelverket. Endringen innebærer at samlet tilskudd til et foretak/konsern til sammen kan utgjøre 120 mill. kroner regnet fra mars 2021 og ut ordningens levetid, inkl. ev. perioder i 2022. Det nye taket gjøres gjeldende f.o.m. november 2021. Departementet tar forbehold om at beløpet på 120 mill. kroner er mindre eller lik 12 mill. euro etter den valutakurs som støtteregelverket setter.

7.5 Andre endringer

Overgang til tilskuddsperioder på én måned vil medføre at prosentsatsen som benyttes i forskriften § 3-2 tredje ledd om dekning av rentekostnader må endres for tilskuddsperioder på én måned. For tilskuddsperiode på to måneder kan bare rentekostnad opptil 1,5 prosent av lånebeløpet for det aktuelle lånet per den første dagen i tilskuddsperioden medregnes som fast, uunngåelig kostnad. Tilsvarende vil det være rentekostnad opptil 0,75 prosent av lånebeløpet som kan regnes som fast, uunngåelig kostnad dersom tilskuddsperioden er på én måned.

8 Økonomiske og administrative konsekvenser

8.1 Konsekvenser for det enkelte foretak og dets aksjeeiere/deltakere/medlemmer

Tilskuddsordningen har vist seg å være en viktig støtteordning for flere foretak. Det har vært et stort antall søkere, og det har vært utbetalt betydelige midler.

For foretak som av smittevern hensyn er pålagt full skjenkestopp eller å holde stengt i henhold til covid-19-forskriften eller tilsvarende kommunale forskrifter, kan ordningen med kompensasjon for tapt varelager bidra til at foretakenes tap som følge av nedstengningen reduseres. På grunn av de øvrige vilkårene for dekning, er det en presumpsjon om at ordningen kun dekker tilfeller der tapet er en direkte følge av nedstengningen.

Departementet foreslår at foretak som får ordinært resultat før skatt på mer enn 5 000 kroner i et tilskuddsår, skal tilbakebetale tilskudd det har mottatt i medhold av denne forskriften i det aktuelle tilskuddsåret. Dette gjelder ikke for tilskudd som er mottatt for

tilskuddsperioder før november 2021. Forslaget innebærer noen justeringer i beregningen, som nærmere beskrevet i punkt 3 og utkast til forskriftsbestemmelsen. Forslaget vil bidra til at foretak får utbetalt tilskudd der det er behov som følge av nedstengninger eller liknende, samtidig som det totalt sett kan bidra til at tilskuddsordningen først og fremst går til å dekke tap virksomhetene har i året sett under ett.

Forslaget kan ha konsekvenser for foretakene, blant annet i form av likviditetsutfordringer for foretaket på tidspunktet for tilbakebetaling. Kravet kan også påvirke foretakenes mulighet til videre investering i virksomheten, og minske deres insentiv til å skaffe seg overskudd. Samtidig kan forslaget bidra til å gjøre ordningen mer målrettet, slik at fellesskapets midler i hovedsak går til å sikre arbeidsplasser og unngå unødvendige konkurser.

Kravet om tilbakebetaling før foretaket foretar utdelinger, vil i liten grad ha direkte konsekvenser for foretaket selv. Det kan ha konsekvenser i form av at det legger begrensninger på foretakets mulighet til å delta i finansiering, utarbeide opsjonsprogrammer, eller løse aksjonærkonflikter ved tilbakekjøp av egne aksjer. For aksjeeiere, deltakere eller medlemmer i foretaket kan utdelingen begrense deres mulighet til videre investeringer, til å betale skatt eller til å foreta tidsnødvendige disposisjoner. Effekten av begrensningen blir normalt større jo lenger perioden varer. Departementet bemerker her at ordningen er rettet mot foretaket eller foretakene som mottar tilskudd, og ikke mot dets eiere, deltakere eller medlemmer.

Kravet om tilbakebetaling ved overskudd, og utbyttebegrensningen, kan begge ha effekt på foretak som velger å ikke søke tilskudd.

8.2 Konsekvenser for det offentlige

Ordningen er rettighetsbasert, og det avsettes derfor midler på statsbudsjettet med stikkordet overslagsbevilgning. Det er betydelig usikkerhet knyttet til hvor store utbetalingene blir i det videre, fra november 2021. Totalt for perioden fra mars 2020 t.o.m. oktober 2021, til sammen 20 måneder, er det utbetalt om lag 14,2 mrd. kroner fra den generelle kompensasjonsordningen. I gjennomsnitt utgjør utbetalingene om lag 710 mill. kroner per måned. Over tid har omfanget av smitteverntiltak variert mye; vilkårene har også endret seg underveis. På usikkert grunnlag antas det at budsjettbehovet for november 2021 vil utgjøre 40 mill. kroner. Anslaget for desember 2021 der det er innført nasjonalt skjenkeforbud og antallsbegrensninger er på 300 mill. kroner.

Kostnaden for tapt varelager i de seks månedene som den gjaldt for, fra november 2020 t.o.m. april 2021 var i gjennomsnitt om lag 8 mill. kroner per måned. Videre budsjettbehov er avhengig av hvor lenge restriksjonene for serveringsbransjen varer. Departementet antar at 10 mill. kroner per måned er et rimelig anslag for kostnaden på relativt kort sikt.

Forvaltningskostnadene til tilskuddsmyndigheten Brønnøysundregistrene må økes i tråd med antall perioder som ordningen videreføres. Forslag til begrensninger på utbytte og krav om tilbakebetaling hvis man går med overskudd året under ett, medfører at det er behov for etterkontroll i flere år. Dette vil ytterligere kreve økning i forvaltningskostnadene til tilskuddsmyndigheten.

9 Forslag til bestemmelser

I

I lov 18. desember 2020 nr. 156 om midlertidig tilskuddsordning for foretak med stort omsetningsfall etter august 2020 gjøres følgende endringer

§ 2 andre ledd skal lyde:

(2) Departementet kan i forskrift fastsette tilskuddsperioder frem til og 30. juni 2022, og det er ikke krav om at det fastsettes tilskuddsperioder for hele perioden. Departementet kan i forskrift forlenge ordningens varighet. Departementet kan i forskrift stille krav om tilbakebetaling basert på forhold som inntreffer frem til og med 1. januar 2024.

§ 6 første ledd tredje punktum skal lyde:

Dekning av kostnad til tapt varelager til foretak hvis virksomhet av smittevern hensyn er pålagt full skjenkestopp eller å holde stengt i henhold til covid 19-forskriften eller tilsvarende kommunale forskrifter skal maksimalt være foretakets anskaffelseskostnad.

§ 6a skal lyde:

(1) Departementet kan gi forskrift om at foretak som har fått utbetalt tilskudd, skal tilbakebetale tilskuddet helt eller delvis som følge av etterfølgende omstendigheter, herunder der foretaket går med overskudd eller foretar utdelinger fra foretaket.

(2) Krav på tilbakebetaling av tilskudd er tvangsgrunnlag for utlegg

§ 7 første ledd skal lyde:

(1) Tilskuddsmyndigheten kan pålegge offentlige myndigheter eller private rettssubjekter, uten hinder av taushetsplikt, å gi opplysninger som er nødvendige for fastsetting av tilskudd etter denne loven, og kontrollen av dette, eller for kontroll om foretaket skal tilbakebetale tilskuddet helt eller delvis.

§ 11 første ledd skal lyde:

(1) Departementet kan gi forskrift om krav på tilbakebetaling og innkreving av utbetalt tilskudd og om renter og administrative sanksjoner. Departementet kan også gi forskrift om hvem som er kravsmyndighet.

II

I forskrift 4. juni 2021 nr. 1792 til utfylling og gjennomføring av lov om midlertidig tilskuddsordning for foretak med stort omsetningsfall etter august 2020 for tilskuddsperioder etter februar 2021 gjøres følgende endringer

§ 1-1 skal lyde:

(1) Tilskuddsperioder etter denne forskrift er

- a. 1. mars til 30. april 2021
- b. 1. mai til 30. juni 2021
- c. 1. juli til 31. august 2021
- d. 1. september til 31. oktober 2021.
- e. *1. november til 30. november 2021*
- f. *1. desember til 31. desember 2021*

(2) Sammenligningsperioder etter denne forskrift, jf. § 2-3, er

- a. 1. mars til 30. april 2019
- b. 1. mai til 30. juni 2019
- c. 1. juli til 31. august 2019
- d. 1. september til 31. oktober 2019.
- e. *1. november til 30. november 2019*
- f. *1. desember til 31. desember 2019*

(3) Søknader om tilskudd skal for den enkelte tilskuddsperiode, jf. første ledd, sendes inn innenfor følgende tidsrom:

- a. 9. juni til 15. oktober 2021
- b. 15. juli til 15. oktober 2021
- c. 15. september til 15. november 2021
- d. 15. november til 15. desember 2021.
- e. *dd.mm.2022 til dd.mm. 2022*
- f. *dd.mm.2022 til dd.mm.2022*

(4) *Denne forskrift videreføres med hjemmel i lov 18. desember 2020 nr. 156 om midlertidig tilskuddsordning for foretak med stort omsetningsfall etter august 2020.*

§ 2-3 første, annet og fjerde ledd skal lyde:

(1) Med stort omsetningsfall for tilskuddsperioder til og med august 2021, jf. § 1-1 første ledd bokstav a–c, menes fall i omsetningen på 30 prosent eller mer i tilskuddsperioden sammenlignet med sammenligningsperioden. Med stort omsetningsfall for tilskuddsperioden 1. september til 31. oktober 2021, jf. § 1-1 første ledd bokstav d, menes fall i omsetningen på 40 prosent eller mer i tilskuddsperioden sammenlignet med sammenligningsperioden. *For tilskuddsperioder etter 1. november 2021 menes fall i omsetningen på 30 prosent eller mer i tilskuddsperioden sammenlignet med sammenligningsperioden.* Omsetningsfallet skal hovedsakelig skyldes koronapandemien. Ved beregningen av omsetningsfallet, oppjusterer tilskuddsmyndigheten innmeldt omsetning i sammenligningsperioden med endring i konsumprisindeksen fra måneden før sammenligningsperioden til måneden før tilskuddsperioden.

(2) Foretak som er registrert mindre enn to år tidligere enn perioden det søkes tilskudd for, skal bruke omsetning i kalendermånedene januar og februar 2020 som grunnlag for

beregning av omsetningsfallet. Det samme gjelder for foretak som ikke hadde omsetning i den relevante sammenligningsperioden, jf. § 1-1 annet ledd. *For tilskuddsperioder fra og med 1. november 2021, brukes månedlig gjennomsnitt av januar og februar 2020.*

(4) Foretak som har vært overdrager eller overtaker i fisjon som er registrert gjennomført i Foretaksregisteret i perioden 1. mars 2019 til 31. desember 2019, skal bruke omsetningen i kalendermånedene januar og februar 2020 som grunnlag for beregning av omsetningsfallet dersom fisjonen er gjennomført i sammenligningsperioden eller senere. *For tilskuddsperioder fra og med 1. november 2021, brukes månedlig gjennomsnitt av januar og februar 2020.*

§ 3-1 første ledd nytt syvende og åttende punktum skal lyde:

Tilskudd for perioder fra og med 1. november 2021 skal beregnes ved at foretakets faste, uunngåelige kostnader i tilskuddsperioden multipliseres med en justeringsfaktor og med omsetningsfallet fratrukket 30 prosentpoeng. Produktet utgjør beregnet tilskudd.

§ 3-1 andre ledd ny bokstav e. skal lyde:

e.85/70 for tilskuddsperioder fra 1. november 2021, jf. § 1-1 bokstav e. og f.

§ 3-2 tredje ledd femte punktum skal lyde:

For tilskuddsperioder på to måneder kan bare rentekostnad opptil 1,5 prosent av lånebeløpet for det aktuelle lånet per den første dagen i tilskuddsperioden medregnes som fast, uunngåelig kostnad.

§ 3-2 tredje ledd nytt siste punktum skal lyde:

For tilskuddsperioder på en måned kan bare rentekostnad opptil 0,75 prosent av lånebeløpet for det aktuelle lånet per den første dagen i tilskuddsperioden medregnes som fast, uunngåelig kostnad.

§ 3-3 skal lyde:

§ 3-3.Øvre grenser for tilskudd

(1) For tilskuddsperioder før september 2021 gjelder: Beregnet tilskuddsbeløp opp til 40 millioner kroner per tilskuddsperiode (to måneder) utbetales i sin helhet. For beregnet tilskuddsbeløp som overstiger 40 millioner kroner per tilskuddsperiode, vil beløpet over 40 millioner kroner avkortes med en faktor på 0,5.

(2) For *tilskuddsperioden 1. september til 31. oktober 2021* gjelder: Beregnet tilskuddsbeløp opp til 10 millioner kroner per tilskuddsperiode (to måneder) utbetales i sin helhet. For beregnet tilskuddsbeløp som overstiger 10 millioner kroner per tilskuddsperiode, vil beløpet over 10 millioner kroner avkortes med en faktor på 0,5. Maksimalt tilskudd per tilskuddsperiode til et foretak eller konsern er 20 mill. kroner.

(3) For *tilskuddsperioder fra 1. november 2021* gjelder: Beregnet tilskuddsbeløp opp til 10 millioner kroner utbetales i sin helhet, beregnet for perioder på to tilskuddsperioder (to måneder), første gang november og desember 2021. For beregnet tilskuddsbeløp som overstiger 10 millioner kroner beregningsperiode, vil beløpet over 10 millioner kroner avkortes med en faktor på 0,5. Maksimalt tilskudd per beregningsperiode til et foretak eller konsern er 15 millioner kroner.

(4) *Samlet tilskudd for tilskuddsperiodene fra mars til og med oktober 2021 kan ikke overstige 100 millioner kroner.* Samlet tilskudd for alle tilskuddsperioder etter denne forskrift kan ikke overstige 120 millioner kroner.

§ 3-6 første ledd skal lyde:

For tilskuddsperiodene mars–april 2021, jf. § 1-1 bokstav a, og *desember 2021, jf § 1-1 bokstav f*, kan kostnader til tapt varelager, med de begrensninger som følger av annet ledd, dekkes dersom

- a. virksomheten av smittevern hensyn er pålagt full skjenkestopp eller å holde stengt i henhold til covid-19-forskriften eller tilsvarende kommunale forskrifter og
- b. varene er ferskvare som næringsmidler, andre bederverlige varer, blomster eller andre planter og
- c. varene var bestilt før pålegget om skjenkestopp eller å holde stengt ble gitt og
- d. varene utgår på dato, eller forringes slik at de ikke holder salgbar kvalitet, i den nedstengte perioden eller innen 14 dager etter perioden som man er pålagt skjenkestopp eller er pålagt stengt, opphører

§ 3-6 nytt fjerde ledd bokstav a. skal lyde:

a. en skriftlig redegjørelse der det beskrives hvorfor tapet oppstod med henvisning til statlig eller kommunalt pålegg om skjenkestopp eller stenging, perioden med pålegg om skjenkestopp eller stenging, hvorfor det ikke var mulig å unngå tapet og hva som har skjedd med de tapte varene. *Er varene donert til et veldedig formål, skal redegjørelsen inneholde beskrivelse av hvem som har mottatt donasjonen, hva som var omfattet, og når dette ble gjennomført.* Søker som stengte virksomheten på grunn av skjenkestopp og søker om kompensasjon for annet enn tap av alkoholholdige drikkevarer, jf. annet ledd, skal angi perioden virksomheten holdt stengt og redegjøre for hvorfor skjenkestoppen gjorde det ulønnsomt å holde åpent.

Overskriften til nytt kapittel 3a skal lyde

Krav om tilbakebetaling av tilskudd for tilskuddsperioder fra og med november 2021 ved overskudd eller før utdeling

Ny § 3a-1 skal lyde:

§ 3a-1 *Virkeområde for kapittel 3a*

(1) Bestemmelsene i dette kapittel 3a gjelder for aksjeselskap, allmennaksjeselskap, samvirkeforetak eller selskap som er omfattet av selskapsloven. Bestemmelsene gjelder også for utenlandske foretak som driver næringsvirksomhet registrert her i landet eller på norsk kontinentalsokkel.

(2) Bestemmelsene i dette kapittel 3a gjelder for tilskudd motatt i medhold av denne forskriften. Det gjelder ikke tilskudd i form av kompensasjon for tapt varelager jf. § 3-6. Bestemmelsene gjelder bare for tilskudd for tilskuddsperioder fra og med 1. november 2021.

Ny § 3a-2 skal lyde:

§ 3a-2 *Tilbakebetaling ved overskudd*

(1) Foretaket skal tilbakebetale tilskudd hvis det får et overskudd på minst 5 000 kroner i det regnskapsåret som tilskuddsperioden er en del av. Hvis overskuddet er lavere enn tilskuddsbeløpet, er tilbakebetalingsplikten begrenset til overskuddet, fratrukket kostnad etter § 4-5 tredje ledd.

(2) Med overskudd i første ledd menes ordinært resultat før skatt. Det skal gjøres følgende justeringer:

- a. for regnskapsår som avsluttes 31. desember 2021 skal eventuelt tilskudd foretaket har mottatt for tilskuddsperiode november og desember i 2021 legges til; og*
- b. for regnskapsår som avsluttes 31. desember 2022 skal det gjøres fradrag for eventuelt tilskudd foretaket har mottatt for tilskuddsperiode november og desember i 2021.*

(3) Er tilskudd utbetalt til konsern som har søkt tilskudd samlet som om konsernet var ett foretak, jf. § 3-4 skal overskudd beregnes for det enkelte foretaket. Foretaket er kun ansvarlig for tilbakebetaling av den andel tilskudd det selv faktisk har mottatt, se § 3-4 andre ledd andre punktum. Foretaket som er ansvarlig for søknaden, er likevel ansvarlig for å varsle tilskuddsmyndigheten om alle eventuelle tilbakebetalingskrav for mottatt tilskudd under søknaden.

Ny § 3a-3 skal lyde:

§ 3a-3 Utbyttebegrensning

(1) Foretaket skal tilbakebetale tilskudd det har mottatt i medhold av denne forskriften for tilskuddsperioder fra og med november 2021 før det:

- a. vedtar eller utbetaler utbytte, eller foretar andre disposisjoner som skal ligge innenfor rammen av de midler selskapet kan benytte til utdeling av utbytte etter aksjeloven eller allmennaksjeloven §§ 8-1,
- b. vedtar eller utbetaler utdelinger etter selskapsloven § 2-26 tredje ledd,
- c. vedtar eller foretar disposisjoner etter samvirkeforetakslova §§ 27 til 30, jf. samvirkelova § 26,
- d. foretar andre disposisjoner som etter skatteloven § 10-11 skal regnes som utbytte, eller
- e. utdeling etter aksjeloven eller allmennaksjeloven §§ 16-9 eller samvirkeforetakslova § 135.

(2) Kravet i første ledd gjelder for vedtak eller utbetalinger fra bestemmelsen trer i kraft og til og med 31. desember 2023.

(3) Dette leddet gjelder der tilskudd utbetalt til foretak i konsern, som har søkt tilskudd samlet som om konsernet var ett foretak, jf § 3-4, gjelder tilbakebetalingsplikten for det enkelte foretak, uavhengig av øvrige foretak i konsernet. Foretakene er kun ansvarlig for tilbakebetaling av den andel tilskudd det selv faktisk har mottatt, se § 3-4 andre ledd andre punktum. Foretaket som er ansvarlig for søknaden, kan utbetale tilskuddet til de andre foretakene som inngikk i samme søknad, se § 3-4 andre ledd andre punktum. Dette foretaket er også ansvarlig for å varsle tilskuddsmyndigheten om eventuelle tilbakebetalingskrav for mottatt tilskudd under søknaden.

Ny § 3a-4 skal lyde:

§ 3a-4 Omgåelse

(1) Ved omgåelse kan tilbakebetaling av tilskudd. Er omgåelsen gjort for å unngå tilbakebetalingskrav etter § 3a-2, skal tilbakebetalingskravet gjelde tilskudd mottatt i regnskapsåret omgåelsen gjelder, likevel begrenset som beskrevet i § 3a-2 første ledd. Er omgåelsen gjort for å unngå tilbakebetalingskrav etter § 3a-3, skal tilbakebetalingskravet gjelde det tilskuddet som skulle vært tilbakebetalt dersom disposisjonen var omfattet av § 3a-3 første ledd.

(2) En omgåelse foreligger når det er foretatt en disposisjon eller flere sammenhengende disposisjoner som

- a. tilsier at hovedformålet var å unngå krav om tilbakebetaling etter §§ 3a-2 eller 3a-3;
- b. ikke innebærer krav om tilbakebetaling etter §§ 3a-2 eller 3a-3; og
- c. enten stiller mottaker i samme økonomiske stilling, ikke medberegnet skattemessige forhold, som etter disposisjoner beskrevet i § 3a-3 første ledd, eller

innebærer en vesentlig reduksjon av foretakets overskudd, jf. § 3a-2 første og andre ledd.

§ 4-3 tredje ledd nytt fjerde punktum skal lyde:

Søker skal bekrefte at vedkommende er kjent med bestemmelsene om tilbakebetaling i forskriftens kapittel 3a.

§ 4-5 tredje ledd nytt annet punktum skal lyde

Dekningen opprettholdes selv om foretaket skal tilbakebetale tilskuddet. Tilskuddsmyndigheten kan likevel kreve dekningen tilbakebetalt dersom tilskuddet skal tilbakebetales med hjemmel i § 5-2 første ledd, og foretaket også ilegges overtredelsesgebyr etter § 10 i lov 18. desember 2020 nr. 156 om midlertidig tilskuddsordning for foretak med stort omsetningsfall etter august 2020.

§ 4-6 fjerde ledd skal lyde:

(4) For konsern skal det foreligge en oppstilling over foretakene i konsernet nevnt i § 3-4 annet ledd. Søker konsernet i medhold av § 3-4 fjerde ledd, skal oppstillingen inneholde fordelingen av tilskudd mellom foretakene.

Ny § 5-2a skal lyde:

§ 5-2a *Tilbakebetalingskrav etter kapittel 3a*

(1) Foretaket er ansvarlig for å sørge for tilbakebetaling etter §§ 3a-2 eller 3a-3. Foretaket skal varsle tilskuddsmyndigheten at det har plikt til å tilbakebetale, og størrelsen på tilbakebetalingskravet. Tilskuddsmyndigheten kan fastsette hvordan varsel skal gjennomføres.

(2) Dersom tilbakebetaling etter § 3a-2 ikke er skjedd innen 1. desember året etter utbetalingsåret, skal tilskuddsmyndigheten sende krav om tilbakebetaling med forfall innen tre uker.

(3) Tilbakebetaling etter § 3a-3 skal innbetales til tilskuddsmyndigheten før vedtak nevnt i dennes første ledd fattes. Tilskuddsmyndigheten kan sende krav om tilbakebetaling dersom det oppdages at foretaket ikke har oppfylt sin plikt etter første punktum.

§ 5-3 andre ledd skal lyde:

(2) Før utbetaling av tilskudd skjer etter § 5-1 første ledd, kan krav på tilbakebetaling likevel motregnes i utbetalingsbeløpet selv om tilbakebetalingskravet ikke er forfalt etter første ledd eller § 5-2a.